

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 42.

V Mariboru 20. oktobra 1870.

Tečaj IV.

Usilni pomirivec.

Grof Bismark je s kratkimi besedami povedal celemu svetu, kako zna končati vezdajno strahovito vojsko. Rekel je namreč javno in uradno, da, če se bode Pariz nekoliko časa držal in bode potem od Nemcev ali s silo vzet, ali se bodo Parižani prostovoljno podali, morata dva milijona prebivalcev lakote umreti. — Strahovita je ta misel, in groza mora obleteti vsakega ljudoljuba, ki čuje take besede, in take besede hladnokrvno izreči in dvema milijonoma najgroznejšo smrt pripravljati mora samo častizeljna, oholna in železna duša Bismarkova in njegovega kralja. In žali-bože, če pogledamo na vezdanje stanje Parižanov, moramo reči, da je Bismark resnico govoril. Pariz potrebuje za živež vsak dan naj manj 800 volov in 30.000 fantov kruha in drugih jedi. Če bodo tedaj Parižani kake 4 tedne popolnoma obdani, mora priti konec, kaki se strahovitejši niti misliti ne more in kaki še dozdej v zgodovino ni zapisan. Tisoč in tisoč jih bode glodalo kost lakote in bode našlo smrt na naj strahovitejši način, one pa, ki nje preživijo, bode pobral tifus, griža in še druge hude bolezni.

Žugajoči, blede, s kostmi žugajoči glad se bode tedaj v kratkem postavil na s krvjo popolnoma zalito bojišče in se tamo predstavil kot silni pomirivec, in tim silnejši, ker po izstradanem Parizu se bi še le začela prava pokončevalna vojska po celi Francoski, pred katero trepeče celo železna duša Bismarka.

Lakota, kot strahovito strašilo stoji tudi njemu že pred očmi, ker tudi že nemški armadi zlo pomanjkuje živeža, tako, da so oskrbniki živeža za armado že zdaj zlo zadovoljni, če le morejo najpotrebnejše za armado spraviti. Če bi tedaj Nemci Pariz dobili in bi res hoteli Parižanom z živežem pomagati, tega celo nebi mogli, ker ga sami zadosti nimajo.

Bismark sam je zato že nevtralnimi vladam pisal, da naj one delajo pomirje med bojevajočima se strankama. — Bismark je tedaj tudi že pripravljen nekoliko popustiti, ali pa bode francoska vlada še kaj več privolila Prusom dati, to je drugo vprašanje. Mislimo vendar, da bodo tudi Parižani se prepričali, da od zunaj nimajo upanja pomoči dobiti, in da jih čaka strahovitost bombardiranja mesta in lakote, in bodo tudi mir sklenoli. Ker neizmerna nesreča bi res bila, če bi se najlepše mesto Evrope v razvaline spreobrnilo in več kot dva milijona ljudi najstrahovitejšo smrt našlo.

Kakor se čuje, je Pruska vlada res začela drugim nevtralnimi vladam prigovarjati, da se naj vse skupaj združijo in delajo do tega, da se napravi ko najhitrej mir med Prusko in Francosko. Pravi se tudi dalje, da avstrijska vlada, italijanska in angleška so tudi one iste misli, in da so že koraki storjeni, da se bode posebno pruska vlada silila do tega, da mora napraviti mir.

Pruska stavi te-le pogoje miru: 1. Francoska mora odstopiti Elsasko in neki del Lotringske. 2. Mora ji dati trdnjavno linijo od Belfort-a do Metz-Thionville. 3. Mora ji odstopiti kolonije Pondichery in Isel Bourbon. 4. Mora plačati 2500 milijonov frankov stroškov za vojsko. Dalje misli Pruska, da bi za obe stranki dobro bilo, če bi nemške armade toliko časa še ostale v Francoski, dokler se nebi tamo vlada spet uravnala.

Ali bodo Francozi to vse dovolili ali ne, je težko povedati, mislimo vendar, da bi že bil skrajni čas, če bi se

ti strahoviti vojski napravil konec, ktera dva velika naroda popolnoma pokončati žuga.

Naj se tedaj da spet mir ljudstvu, ktero pri najboljšem izidu vojske vsikdar samo zgubiti mora!

Z bojišča.

10. t. m. se je telegrafiralo iz pruskega glavnega kvartira v Berlin, da je oddelek armade prestolnega princa pod poveljem generala Tann-a pri Orleansu premagal neki del loarske francoske armade, vjel 1000 mož in 3 kanone. On isti dan so Prusi tudi z nova napadli Cherizy pri Dreux. Imeli so 6 eskadronov konjikov, 2 regimenta pešcev in 1 baterijo. Prebivalci so se jim krepko zoperstavili in napravili barikade po ulicah. Ob 6. uri zvečer so bili Prusi nazaj vrženi, artilerija je vendar ostala na svojem mestu, ter streljaje je požgala en del Cherizy-ja.

Pruski barbarizem je požgal spet v kratkem brez vsakega vzroka francoske vasi Chaville, Massangere, Bisgard in Ablis.

Pri Artenay-u so bili Prusi prav tepeni in nazaj v gojzd vrženi. Izgovarjajo se, da je bil Francoz močnejši.

11. t. m. so Prusi spet začeli napadati trdnjave St. Quintin in Neubreisach, Soisson, Verdun.

8. t. m. je spet Bazaine prodril iz trdnjave Metz, bil se je 6 ur s sovražnikom in jih precej pobil ter njim vzel 600 volov in 500 ovac. Bazaine je vse mestjane, ki so za to, vvrstil med vojake in ima zdaj zopet 100.000 vojakov.

Soisson so Prusi po tridnevni ostri bitvi vzeli, ter je od obeh strani spet padlo mnogo ljudi. Veliki vojvoda meklenburški je trdnjavo obšel. Prusi so v Soissonu vjeli 4000 vojakov in dobili 132 kanonov.

11. t. m. je bila tudi precej ostra bitva med narodno francosko stražo in med Prusi v dolini med Nois-ju in Montreuil-jem, pri kateri so Francozi sovražnike iz dveh močnih položajev vrgli.

Vse obdane francoske trdnjave se dobro branijo in nepadajo večkrat sovražnika.

Nemške obsedne armade utrjujejo prav marljivo vasi in kraje, kder so se sestavile. Okol Pariza je že mnogo težkih kanonov nastavljenih in misli se, da se bode streljanje v mesto že te dni začelo. Misli se vendar, da z majhnimi kanoni ne bodo mogli nič opraviti, ker trdnjava, ki je okolo mesta, je eno miljo od mesta, morajo tedaj pripeljati zlo velike kanone, z 90 funt. krogliami. Francoski prostovoljci so Prusom zlo sitni, ter jih v vseh krajih od dné do dné bolj napadajo.

Med nemškimi vojaki je na bojišču postala nesloga, in pred kratkim so se pruski in bavarski vojaki pred Parizom tako pretepli, da je ostalo na obeh straneh več ranjenih in mrtvih. Vzrok je bil ta, kar je celo vrjetno, da Prusi postavljajo na vsako dobljeno reč samo prusko zastavo — črno-belo — Bavarci pa so zahtevali, naj se postavi ali nemška zastava — črno-rudeče-žolta — ali pa na one stvari, ktere dobijo Bavarci, bavarska zastava — belo-modra. — Med južno in severno Nemčijo je tedaj spet prepir, pa tudi drugače biti ne more, če pogledamo na neprenesljivo ošabnost pruskih junkerjev.

Garibaldi je dobil povelje čez vse prostovoljce pri Vo-

gezih, h katerimi tudi spadajo neke trume rednih vojakov.

15. t. m. je bila precej velika bitva pri Parizu, pri kateri so bili Prusi pobiti in so zgnubili 3000 vojakov.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

(Konec.)

Koliko je sadno drevo vredno.

Ta sestavek je že v veliki pratiki lanskega leta priobčen; toda nič ne dá, vrednosti je tolike, da bi si ga moral vsak posestnik na palcev nobet zapisati, ki le dva sežnja lastnega zemljišča ima, da ondi sadno drevesce vsadi. Ves sestavek se tako-le glasi:

Da na to vprašanje odgovorimo, moramo najpoprej odgovoriti na vprašanje: „Koliko stroškov nam prizadene sadno drevo?“ Stroški enega sadnega drevesa se ves čas, dokler raste, morejo rajtati tako-le:

Mlado drevesce se je kupilo za	30 kr.
Stroški za različna dela pri njem:	
Od 1. do 10. leta	1 gl. 10 "
Od 10. do 20. leta	— " 48 "
Od 20. do 60. leta	3 " — "
Skupaj	4 gl. 88 kr.

Tedaj vsako leto 5 do 6 kr.

Drugo vprašanje pa je: „Koliko pridelamo od enega sadnega drevesa?“ Če tudi sadnih plemen imamo in sicer precej žlahnih, kakor so n. pr., nekteri kosmači (Reinette) in drugi, ki začno že v tretjem ali četrtem letu roditi, se vendar še le od desetega ali petnajstega leta more bogateji pridelek pričakovati, kateri se do 40. leta vsako leto bolj množi, potem pa pojemlje.

Po obilih skušnjah se more pridelek enega sadnega drevesa, počez vzet, vsako leto ceniti na 30 kr. od 10. do 20. leta, na 3 gl. od 20. do 30. leta, na 5 gl. od 30. do 50. leta, na 4 gl. od 50. do 60. leta. Po tem takem bi po tej cenitvi eno sadno drevo od svojega začetka do konca vrglo kakih 175 gl., ali to na vsa leta razdeljeno, vsako leto blizo 3 gl., 3 gl. pa so obresti ali činzi od blizo 70 gl. kapitala. Vprašamo zdaj: Kteri drug kmetijsk sadež donša gospodarju tolikšen dobiček, ker prostor enega sadnega drevesa po čez le kaka dva štirjaška sežnja znaša. Zato ne moremo dosti vpiti: „Sadite sadite sadna drevesa!“

Obdelujte jih „umno“, ravnajte jih „marljivo!“ Ljudi je čedalje več na svetu; raztegniti zemlje ne moremo; ali to se da storiti, da vsak prostor porabimo in iz zemlje vlečemo, kolikor le moremo, tako sestavek uči.

Dragi Slovenci! videli ste, kako mnogovrstno se sadje obrniti in v velik dobiček porabiti dá. Naj toraj vsak posestnik poskrbi, saj nekaj sadnih dreves posaditi. Gotovo mu bodo njegovi otroci in še unuki za to hvaležni. Bog z vami. —

*Kder prostor imaš, postavi drevo,
Sadja obilno doneslo ti bo.*

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K §. 6.

O popisu plemnih bikov, krav in junic.

Popis živali se lahko spravi v posebne tabele.

Te tabele se lahko popišejo in so, ena proti drugi stavljene, točen in lep pregled števila, plemena, zaroda in dobička goved posameznega okraja in cele dežele.

Iz takih tabel se vidijo prednosti in napake reje, kar je velike koristi. Ker imajo te tabele tudi statistično vrednost, bi prav ugajalo, in bi ogledovalnih komisij ne stalo dosta truda, ako bi po tem načinu ne popisovale samo bikov, krav in junic, ampak tudi konje, vole, ovce in prešiče posameznih gospodarjev. Po tem načinu bi se dal doseči splošen pregled vsega stanja živine na Štajerskem, kar bi bilo prav padečljivo in koristno.

V take tabele za bike bi se naj zapisovalo, ime in bi-

vališče živinorejčevu, zaporedno število, plemena, starost, leto, mesec, barva, rasti, reja, v hlevu, na paši, vrdevanje in snaga, kakošni hlevi, kolikrat je brejil, število storjenih telet in telic, za zarod, zarod podeduje njegove lastnosti, v opazko pa bolezn, poginilo (pocépalo), vzroki in posebnosti. V tabele za krave in junice (telice) pa se naj zapiše: ime in bivališče živinorejčevu, zaporedno število, plemena, stara, let, mesecev, barve, rasti, reja, v hlevu, na paši, vrdevanje in snažnost, kakošni hlevi, število mladih telic, za zarod, zarod podeduje njene lastnosti, letna korist (užitek), pintov (bokalov) mleka, v opazko, bolezn, poginilo, vzroki, in posebnosti.

K §. 8.

O rabi plemnih bikov za plačilo.

Te zapovedi so v §§. 11. 12. 13. 14. in 15.

Reja nima dobrega uspeha, dokler ni tudi tisti, ki kot zasebnik redi plemnega bika in ga posoja za vbreenje plemnih krav primoran, da je njegov bik brezmadežne rasti, plemenu priličen in za zarod sposoben. Drugače bi si lahko omislil tak zasebnik tudi nepristojnega bika, ki ima mnogo napak in bi tako že zboljšano pleme zopet pokvaril.

Po osmem §. te postave bi taka določila veljala le za onega zasebnika, ki za plačo posoja bika; tedaj za onega vse to ne velja, ki posoja bika brez plačila in tak zasebnik bi smel po takem kupiti in imeti bika, kakoršnega bi sam hotel. — Upamo pa, da se bode vsak lastnik plemnega bika, naj ga že posoja za plačilo ali brez plačila, ravnal po pametnih določenih postave, ter se bode občenemu blagru podvrgel. Upamo pa tudi, da bode lastnik plemnih živali tako pameten, da ne bode peljal plemne krave ali junice k biku, ki bi mu zarod pokvaril in tako gospodarjeve dohodke zmanjšal. —

Nakupovanje in razdelitev ruskega lanenega in drevesnega semena in plemnih svinj.

1. Nakupovanje ruskega lanenega semena.

Osrednjemu odboru je vis. c. k. kmetijsko ministerstvo dovolilo, da sme za 200 gold. nakupiti ruskega lanenega semena.

Isti kmeti, ki si hočejo tega semena naročiti, naj se pismeno oglasijo v pisarni kmetijskega društva ter ob enem povedó, koliko ga potrebujejo. Cena bode kolikor mogoče nizka.

2. Nakupovanje in razdelitev drevesnega semena.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je namenilo 500 gl. da se z njimi nakupi dobro drevesno seme.

Kdor hoče tako seme dobiti, naj se do konca mesca novembra v društveni pisarni ustmeno ali pismeno oglasi.

3. Nakupovanje in razdelitev plemnih svinj.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je 1000 goldinarjev namenilo, da se nakupijo in potem razdelijo plemne svinje, posebno pa merjasci angleškega plemena.

Te svinje bodo se nakupile v kratkem; isti kmetovalci, ki si plemnih svinj ali merjascev angleškega plemena naročiti hočejo, naj nam to ali neposredno, ali pa po podružnici do konca mesca oktobra naznanijo.

Svinje bodo se oddajale po znižani ceni proti temu, da se merjasci za mali denar tudi v vsi soseski eno leto rabijo; po končanem letu pa se naj poročá, ali so rodovitni, kako se krmijo in ali so za pitati ali ne.

V Gradcu, 5. septembra.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega društva.

Dopisi.

Iz Ptuja. 9. oktober je bil za tukajšne čitalnične nde spet vesel večer; g. Herman je iz Gradca prišel čitalnico obiskat ter pripovedovat, kako težek stan ima zdaj kot deželni odbornik, ker ga trdi Nemci odborniki nič nočejo poslušati. Koliko krivic se nam v Gradcu godi, ne moremo naštevati, pa g. Herman bode po časnikih vse razodel, kar v delavnosti deželnega odbora ni spodobno in pravično. —